

Skarby przyrody – rzadkie i ginące gatunki roślin w regionie Puszczy Białowieskiej

Ochrona gatunkowa ma zapewnić przetrwanie i ochronę rzadkich oraz narażonych na wymarcie dziko występujących gatunków roślin, grzybów i zwierząt, ich siedlisk i ostoi, tym samym utrzymać ochronę różnorodności biologicznej. Rośliny chronione są objęte prawną opieką państwa. Za ich niszczenie, np. zerwanie, wykopanie, czy niszczenie ich siedlisk i stanowisk, obowiązują kary. Wyróżniamy ochronę ścisłą – obejmującą cały okres życia rośliny oraz częściową – w pewnym etapie życia; poza nim rośliny można zbierać w ograniczonych ilościach, np. w celach leczniczych.

Rośliny chronimy między innymi poprzez:

- zabezpieczanie ich naturalnych ostoi, stanowisk i siedlisk;
- ochronę ex situ, czyli poza miejscem ich naturalnego występowania;
- przenoszenie roślin z zagrożonych stanowisk na nowe stanowiska;
- promowanie ochrony różnorodności biologicznej;
- promowanie niezagrażających gatunkom i ich siedliskom metod zbioru i pozyskiwania roślin.

W Białowieżskim Parku Narodowym występuje ponad 780 gatunków roślin naczyniowych – to około 2/3 flory Puszczy Białowieskiej i prawie 1/4 flory polskiej.

Poniżej przybliżamy kilka chronionych roślin naszego regionu.

Buławnik czerwony – rzadki w Polsce storczyk, spotykany głównie na niżu. Posiada intensywnie barwy kwiaty, wabiące owady. Objęty jest ochroną ścisłą i wpisany do Polskiej Czerwonej Księgi Roślin jako gatunek zagrożony wyginięciem. Jedną z przyczyn rzadkiego występowania storczyka jest jego niski sukces reprodukcyjny – nasiona zawiązują się na niewielkiej liczbie kwiatów. Do zagrożeń gatunku, z winy człowieka, należą: zmiany w strukturze drzewostanów, zacienianie stanowisk przez rozrastające się drzewa, ekspansja roślin inwazyjnych, zrywanie całych tądóg lub kwiatostanów.

Turówka wonna – trawa z rodziny wiechlinowatych, o charakterystycznym aromacie świeżego siana (zawiera kumarynę). Jest spotykana na całym niżu Polski, jednak jest rośliną rzadką. Zasiedla wilgotne łąki i zarośla. Turówkę objęto częściową ochroną gatunkową i wpisano na Czerwoną listę roślin i grzybów Polski w grupie gatunków narażonych na wyginięcie. Głównym zagrożeniem gatunku jest masowy zbiór do celów przemysłowych i leczniczych. Problemem jest też osuszanie wilgotnych łąk. Nazwa ludowa turówki to m.in. żubrówka, żubrowa trawa czy trawa wonna.

Sasanka otwarta – długowieczna bylina o pięknych fioletowo-niebieskich kwiatach i silnie owłosionych organach nadziemnych. W Polsce w stanie dzikim jest rzadka. Występuje w ubogich borach sosnowych, rzadziej na ciepłolubnych murawach, głównie w północno-wschodniej części kraju. Objęta jest ścisłą ochroną gatunkową, ujęta w Polskiej Czerwonej Księdze Roślin jako gatunek zagrożony. Głównym zagrożeniem sasanki, z winy człowieka, jest niszczenie stanowisk i wykopywanie kwitnących roślin do ogrodów oraz zmiana sposobu użytkowania gospodarczego lasów, skutkująca zmniejszeniem dostępu światła. Do innych przyczyn zmniejszenia liczebności roślin należą: zmiany składu chemicznego gleby, brak luk w pokrywie roślinnej a także brak zapylaczy.

Podejrzon księżycowy – niewielka, wieloletnia paproć, słynna z wytwarzania „kwiatu paproci”, będącego w rzeczywistości kłosem zarodnioznośnym. Rośnie na łąkach i murawach w całej Polsce, na rozproszonych stanowiskach. Objęta jest ochroną ścisłą, uznana za gatunek zanikający. Jednym z zagrożeń jest sukcesja wtórna roślinności, wpływająca na przekształcenia siedlisk i wzrost zacienienia. Dawniej uznawana za „czarodziejskie ziele” o niezwykłej mocy.

Arnika górską – wieloletnia bylina, inaczej zwana kupałnikiem górskim. Preferuje siedliska z kwaśnymi glebami. W Polsce jest rzadka, objęta ochroną ścisłą. W Czerwonej liście roślin i grzybów Polski i Polskiej Czerwonej Księdze Roślin wpisana jako gatunek narażony na wyginięcie. W naturze gatunek zanika wskutek niekontrolowanego zbioru (jako wynik popularyzacji ziela arniki, masowo zbieranego do celów farmaceutycznych), eutrofizacji siedlisk, nieracjonalnej gospodarki leśnej oraz w efekcie ekspansji roślin inwazyjnych.

Kosaciec syberyjski – bardzo ładna bylina o wąskich, długich liściach oraz dużych i ciemnoszafirowych kwiatach, zapylanych przez trzmiele. W Polsce spotykana rzadko, występuje na niżu, na wilgotnych łąkach, w zaroślach, także w dąbrowach. Lubi umiarkowane nasłonecznienie i wilgotne zasadowe gleby. Objęta ścisłą ochroną gatunkową, umieszczona na Czerwonej liście roślin i grzybów Polski wśród gatunków narażonych na wyginięcie. Gatunek zagrożony, z winy człowieka, głównie przez zrywanie kwiatów, wykopywanie i przesadzanie do ogródków. Problemem jest także zmiana warunków siedliskowych, w tym obniżenie poziomu wód gruntowych.

W Polsce ochroną objęte są rośliny naczyniowe i drzewa, które występują również w najbliższej okolicy. Warto je znać, aby nie niszczyć ich, nawet przypadkiem. Łatwiej je chronić, póki jeszcze liczebność ich populacji jest względnie stała. Nie dopuścimy, aby rzadkim gatunkom roślin zagroziło wyginięcie.

Gatunek chroniony Buławnik czerwony

Cephalanthera rubra

Пылкагалюнік чырвоны

fol. M. Karczewska

Gatunek chroniony Podejrzon księżycowy

Botrychium lunaria

Граздоўнік паўмесячны

fol. M. Karczewska

Gatunek chroniony Turówka wonna

Hierochloë odorata

Зуброўка духмяная

fol. M. Karczewska

Gatunek chroniony Arnika górską

Arnica montana

Купальнік горны

fol. M. Karczewska

Gatunek chroniony Sasanka otwarta

Anemone/Pulsatilla patens

Пастрэл шыракалісты

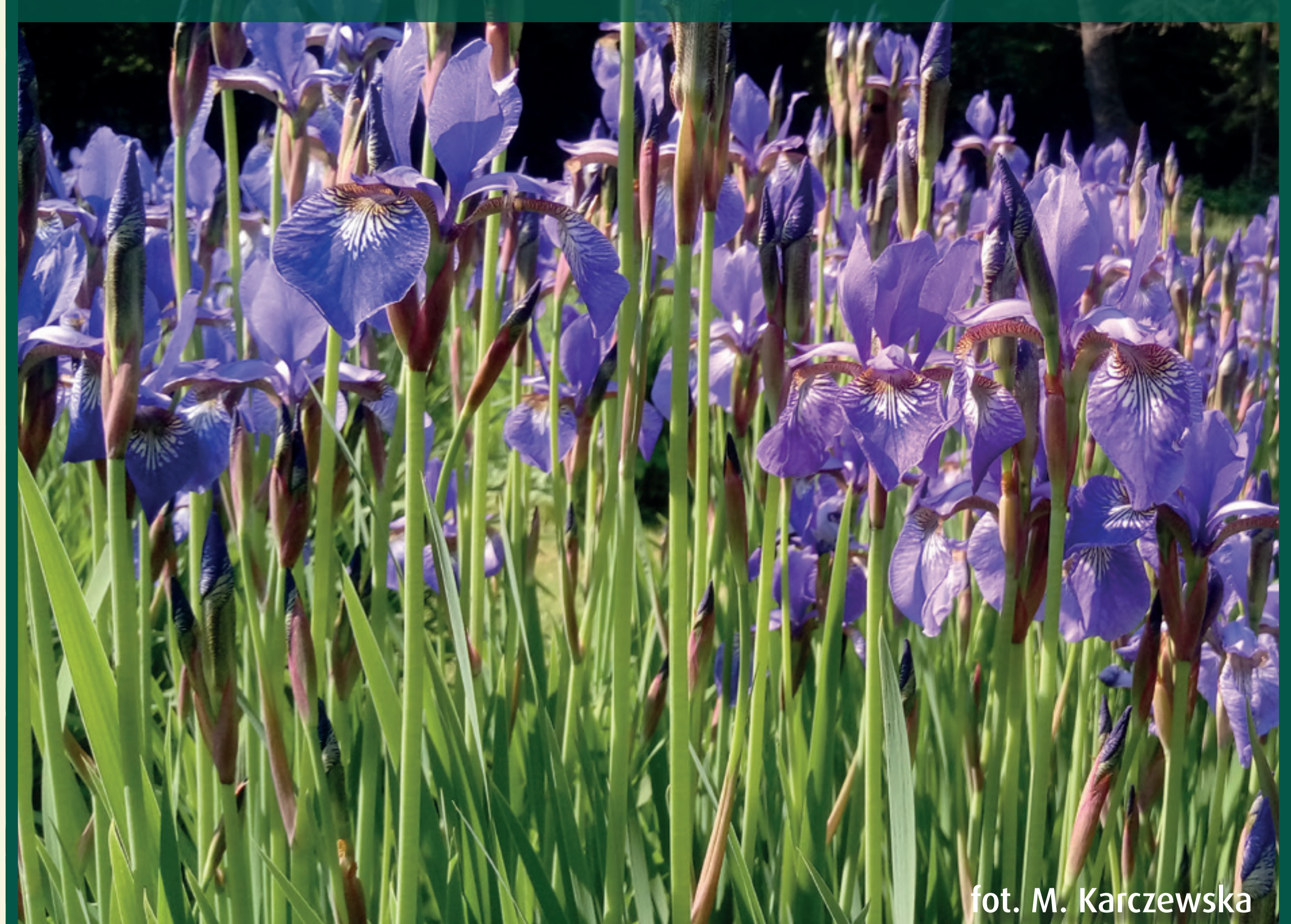

fol. M. Karczewska

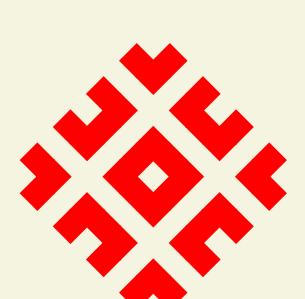
Gatunek chroniony Kosaciec syberyjski

Iris sibirica

Касач сібірскі

fol. M. Karczewska

II LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE Z DODATKOWĄ NAUKĄ JĘZYKA BIAŁORUSKIEGO W HAJNÓWCE
II АГУЛЬНААДУКАЦЫЙНЫ ЛІЦЭЙ З ДАДАТКОВЫМ НАВУЧАННЕМ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ў ГАЙНАУЦЫ

PL-BY-UA
2014-2020

Finansowane przez
Unię Europejską

